

(s. 427). Den første – ganske vist noget usikre – opgørelse over bybefolkningen, fra 1672, giver et befolkningstal på ca. 112.000, og med et samlet befolknings-tal for hele landet på næppe meget mere end ca. 500.000 får man en bybefolk-ningsprocent på godt 20.

At Danmarks handelsflåde omkring 1630 endnu skulle have været alt for utilstrækkelig til at kunne magte udenrigs-handelen (s. 246) modsiges kraftigt af indførslerne i Øresunds-toldregnska-berne, der viser, at skibe fra byer som Århus, Ribe, København og Malmø i betydeligt omfang sejlede i fragtfart for fremmede nationer, selv for hollænder-ne. Odense-materialet giver rimeligvis her et meget skævt billede, på grund af byens dårlige havneforhold. Det næv-nes (s. 257), at Odense-fartøjer praktisk taget aldrig optræder i Lybeck eller Ros-tock; det kunne her tilføjes, at heller ik-ke i skibsfarten, der passerede Øresund, spillede Odense nogen rolle; af den dan-ske handelsskibstonnage, der i årene 1635-43 passerede Øresund, tegnede O-dense sig for 0,025 %; af godt 4.000 pas-serende skibe var blot et enkelt et O-dense-skib.

I afsnittet om bystyre og forvaltning forekommer endda en vurdering, der modsiges på den følgende side: Det hævdes ved omtalen af rådsarbejdet (s. 171), at travle købmænd, der i forve-jen havde en sikker position i toppen af byens sociale hierarki, ikke så nogen grund til at bruge tid og kræfter på et offentligt hverv, der kunne blive en be-lastning for deres forretning og ikke be-tød stort for deres sociale prestige; men blot en side længere fremme omtales Thomas Brodersen som en købmand, der gennem nogle år skabte sig en posi-tion i byen uden derfor at være fuldt ak-cepteret af den sociale elite; denne ak-cept blev imidlertid opnået ved ægte-skab med en af byens rådmandsdøtre, og »kronen på værket, medlemskabet

af byens sociale elite, var optagelsen i rådet«.

Der er således adskillige forhold og vurderinger i dette bind af Odense-hi-storien, der kan diskuteres, men det er en følge af, at bogen beskæftiger sig med mange spændende problemstillinger og i øvrigt er præget af stor detailrigdom. Bogen vidner om stor fortrolighed med det bevarede kildemateriale og med da-tidens samfundsforhold, sprogbrug osv. – hvorfor man så meget mere må undre sig over en enkelt undtagelse (s. 234), hvor der under immaterielle erhverv sammen med fogeder og skrivere næv-nes »svarere« i betydningen »hørere«, altså lærere ved latinskolen – for »sva-rere« må være det samme som »dreje-re«, jfr. endnu svensk »svarver« = »drejer«.

Bogen er rigt illustreret med mange gode bygnings- og genstandsbilleder, portrætter, kildetekstgengivelser, kort osv. Men ligesom for andre bind af O-dense-historien gælder, at der er meget lidt sammenhæng mellem teksten og bil-lederne. Man burde i langt højere grad tænke på at *illustrere* teksten, visualisere denne, konkret og materielt belyse *den-ne*, så meget mere, som forfatterne selv i teksten bestræber sig for gennem ek-sempler og konkretiseringer at anskue-liggøre datidens forhold. Billederne er nu i stedet blevet et ret selvstændigt for-løb. Et par billedtekster er byttet om (på de to portrætter, et maleri og et kobber-stik, af kongens kansler Christen Friis, s. 408 og 409). Og et sted (s. 311) har den ellers nu og da omtalte Odense-sko-mager Jesper Pedersen, der i 1583 skæn-kede en rude til skomagernes lavshus, ved en læsefejl fået det ellers ukendte fornavn Jelmer.

Ole Degn

Per Boje og Henning Nielsen: *Moderne tider. Odense 1868-1914*. Odense by-historie, bd. 7, udgivet af Odense